

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ДИЗАЙНУ

Факультет управління та бізнес-дизайну

Кафедра управління та смарт-інновацій

Випускна бакалаврська робота

На тему:

«Управління технічними ресурсами підприємства»

Виконав: студент групи: БМн-2-19

Спеціальності: 073 Менеджмент

Освітньої програми: Менеджмент

Олексій ЛЕОНОВ

Керівник: д.е.н., професор Алла КАСИЧ

Київ-2023

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ДИЗАЙНУ

Факультет управління та бізнес-дизайну

Кафедра управління та смарт-інновацій

Спеціальність 073 «Менеджмент»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри УСІ

_____ проф. Касич А.О

01 червня 2023 року

З А В Д А Н Н Я

НА ДИПЛОМНУ БАКАЛАВРСЬКУ РОБОТУ СТУДЕНТУ

Леонову Олексію Миколайовичу

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Управління технічними ресурсами підприємства
2. Науковий керівник роботи Касич Алла Олександрівна, д.е.н., професор
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)
затверджені наказом вищого навчального закладу від 08.11. 2022 року № 224-уч
3. Строк подання студентом роботи 01 червня 2023 р.
4. Вихідні дані до роботи Законодавчі та нормативні акти України, статистичні щорічники, підручники, посібники, монографії, фахові наукові видання, словники, дані фінансової та нефінансової звітності Expedia Group, комплекс економічних показників, організаційна структура управління.

---

5. Зміст бакалаврської роботи (перелік питань, які потрібно розробити)
Розділ 1. Теоретичні основи визначення управління технічними ресурсами підприємства
1.1 Сутність управління технічними ресурсами підприємства
1.2 Організаційні системи взаємодії підрозділів підприємства і їх вплив на процес управління технічними ресурсами
Розділ 2. Оцінка механізму управління технічними ресурсами пат «Південенергомонтаж»
2.1 Організаційно – економічна характеристика діяльності ПАТ «Південенергомонтаж»
2.2 Аналіз механізму управління технічними ресурсами ПАТ «Південенергомонтаж»
Розділ 3. Удосконалення механізму управління технічними ресурсами ПАТ «Південенергомонтаж»
3.1 Зарубіжний досвід управління технічними ресурсами підприємства
3.2 Шляхи покращення управління технічними ресурсами ПАТ «Південенергомонтаж».

5. Консультанти розділів випускної бакалаврської роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада Консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Вступ	Касич А.О., професор		
Розділ 1	Касич А.О., професор		
Розділ 2	Касич А.О., професор		
Розділ 3	Касич А.О., професор		
Висновки	Касич А.О., професор		

6. Дата видачі завдання 08.11.2022 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів випускної роботи	Терміни виконання етапів	Примітка про виконання
1	Вступ	01.03 – 20.03.2023	виконано
2	Розділ 1. Теоретичні основи визначення управління технічними ресурсами підприємства	21.03- 15.04.2023	виконано
3	Розділ 2. Оцінка механізму управління технічними ресурсами ПАТ «Південенергомонтаж»	16.04-31.04.2023	виконано
4	Розділ 3. Удосконалення механізму управління технічними ресурсами ПАТ «Південенергомонтаж»	02.05 – 26.05.2023	виконано
5	Висновки	02.05 – 26.05.2023	виконано
6	Оформлення бакалаврської роботи (чистовий варіант)	27.05 – 30.05.2023	виконано
7	Здача бакалаврської роботи на кафедрі для рецензування (за 10 днів до захисту)	до 01.06.2023	виконано
8	Перевірка кваліфікаційної роботи на наявність текстових співпадінь та помилок (за 10 днів до захисту)	до 01.06.2023	виконано
9	Подання випускної роботи на затвердження завідувачу кафедри (за 7 днів до захисту)	до 05.06.2023	виконано

Студент

_____ (підпис)

Олексій ЛЕОНОВ

_____ (ініціали та прізвище)

Науковий керівник
роботи

_____ (підпис)

Алла КАСИЧ

_____ (ініціали та прізвище)

Гарант освітньої
програми

_____ (підпис)

Тетяна ЦАЛКО

_____ (ініціали та прізвище)

АНОТАЦІЯ

Леонов О.М. Управление техническими ресурсами предприятия – Рукопис.

Кваліфікаційна робота бакалавра зі спеціальності 073 – «Менеджмент». Київський національний університет технологій та дизайну, Київ, 2023 рік.

Випускню бакалаврську роботу присвячено вивченню та розробці ефективних методів управління технічними ресурсами підприємства з метою досягнення його стабільного розвитку і зростання. На основі аналізу управління технічними ресурсами ПАТ «Південенергомонтаж» ми зробили наступні висновки, що ефективне управління технічними ресурсами є критичним фактором для успішної діяльності підприємства. Забезпечення належного рівня ресурсів, таких як обладнання, матеріали, транспортні засоби тощо, є важливим для забезпечення високої продуктивності та якості робіт.

Ключові слова: управління, технічні ресурси, операційна стратегія, ефективна стратегія управління.

ABSTRACT

Leonov O.M. Management of technical resources of the enterprise - Manuscript.

Qualification work for bachelor's degree in specialty 073 - «Management». Kyiv National University of Technology and Design, Kyiv, 2023.

The final bachelor's thesis is devoted to the study and development of effective methods of managing the technical resources of an enterprise in order to achieve its stable development and growth. Based on the analysis of PJSC Pivdenergomontazh's technical resource management, we have come to the following conclusions: effective management of technical resources is a critical factor for the successful operation of the enterprise. Ensuring an adequate level of resources, such as equipment, materials, vehicles, etc., is important to ensure high productivity and quality of work.

Keywords: management, technical resources, operational strategy, effective management strategy

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИЗНАЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ТЕХНІЧНИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА.....	8
1.1 Сутність управління технічними ресурсами підприємства.....	8
1.2 Організаційні системи взаємодії підрозділів підприємства і їх вплив на процес управління технічними ресурсами.....	17
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ТЕХНІЧНИМИ РЕСУРСАМИ ПАТ «ПІВДЕНЕНЕРГОМОНТАЖ».....	21
2.1 Організаційно – економічна характеристика діяльності ПАТ «Південенергомонтаж».....	21
2.2 Аналіз механізму управління технічними ресурсами ПАТ «Південенергомонтаж».....	37
РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ТЕХНІЧНИМИ РЕСУРСАМИ ПАТ «ПІВДЕНЕНЕРГОМОНТАЖ».....	43
3.1 Зарубіжний досвід управління технічними ресурсами підприємства.....	43
3.2 Шляхи покращення управління технічними ресурсами ПАТ «Південенергомонтаж».....	46
ВИСНОВКИ.....	54
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	56
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність дослідження. Упродовж останніх років більшість вітчизняних підприємств зазнали обмежень щодо свого росту за рахунок традиційних методів, і для подальшого розвитку необхідні якісні зміни. Однак, багато компаній не мають достатніх фінансових ресурсів для капітальних інвестицій. Внутрішні резерви можуть вирішити цю проблему, зокрема застосування інформаційних технологій та організаційних методів для невиробничого персоналу. Актуальність даного дослідження полягає в необхідності знайти практичні шляхи для виявлення та використання цих резервів. Управління технічними ресурсами вже досліджувалось в іноземній та вітчизняній літературі, а також у підручниках з логістики. Однак, більшість цих досліджень є копією зарубіжних робіт і зосереджується на теоретичних аспектах проблеми, нових підходах управління та застосуванні інформаційних технологій. Незважаючи на це, вітчизняна література не надає достатньо практичної інформації для вирішення реальних завдань. Нові методи організації та управління розглядаються окремо, без урахування впливу інших факторів та без достатньої уваги до безпосередніх виконавців. Також не враховується економічна ефективність нововведень та специфіка українського ринку. Тому в даний час досить актуально провести нове дослідження, яке врахує сучасні умови та специфіку вітчизняного ринку.

Метою дослідження є вивчення та розробка ефективних методів управління технічними ресурсами підприємства з метою досягнення його стабільного розвитку і зростання.

Для досягнення даної мети, сформовано наступні **завдання**:

- дослідження сутності управління технічними ресурсами підприємства;
- вивчення організаційних систем взаємодії підрозділів підприємства і їх вплив на процес управління технічними ресурсами;
- розгляд організаційно – економічної характеристики діяльності ПАТ «Південенергомонтаж»;

- аналіз механізму управління технічними ресурсами ПАТ «Південенергомонтаж»;
- дослідження зарубіжного досвіду управління технічними ресурсами підприємства;
- формування шляхів покращення управління технічними ресурсами ПАТ «Південенергомонтаж».

Об’єктом дослідження є процес управління технічними ресурсами, який включає планування, організацію, координацію та контроль за використанням технічних ресурсів на підприємстві ПАТ «Південенергомонтаж».

Предметом дослідження є розробка шляхів покращення управління технічними ресурсами ПАТ «Південенергомонтаж», на основі вивчення теоретичних та практичних аспектів даного питання.

Структура випускної роботи сформована зі вступу, трьох розділів, висновку і списку використаних джерел.

Інформаційна база випускної роботи – наукові видання, підручники, монографії, статті з наукових журналів, фінансова звітність ПАТ «Південенергомонтаж» за період 2020 – 2022 рр та ряд інших інтернет – джерел.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИЗНАЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ТЕХНІЧНИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Сутність управління технічними ресурсами підприємства

Управління технічними ресурсами є процесом, який включає планування, організацію та контроль за потоками матеріальних, інформаційних та інших ресурсів з метою ефективного використання можливостей, засобів і зусиль організації для вирішення різноманітних завдань. Для досягнення ефективного управління технічними ресурсами потрібно зосередитися на поліпшенні планування, обліку та використанні цих ресурсів, регулярному контролі постачання та реалізації, нормуванні запасів, вдосконаленні складського господарства та інших важливих аспектах. Основний інструментарій для досягнення цих цілей - це планування [5].

Планування - це процес, що передбачає прийняття рішень на основі прогнозування і спрямований на досягнення очікуваних результатів шляхом впливу на складну систему взаємодіючих елементів. В рамках стратегічного планування приймаються рішення, спрямовані на організацію діяльності підприємства з метою оптимізації фінансових, матеріальних і трудових ресурсів для досягнення економічних цілей.

Планування технічного постачання включає оптимальне розподілення і використання ресурсів з мінімальними витратами. При розробці планів постачання враховуються фактори, такі як вибір постачальників, зменшення витрат на транспортування, оптимальне співвідношення транзитних і складських поставок, формування необхідних запасів та інші [8].

Показники планування технічного забезпечення є важливими для розробки планів фінансування, кредитування та використання оборотних засобів підприємства. Вони є необхідними для всіх розділів плану загального розвитку підприємства. Плани технічного забезпечення можуть варіюватися за терміном дії, рівнем планування та номенклатурою продукції, яка включається у плани.

Функції планування технічного забезпечення здійснюються службою технічних ресурсів. Планування охоплює всю номенклатуру матеріальних ресурсів, які використовуються підприємством. У разі потреби у комплектуванні продукції, відділ постачання проводить розрахунок потреби в товарах і обладнанні.

Для розробки плану технічного забезпечення необхідно враховувати аналіз використання технічних ресурсів, обсяги виробництва продукції за асортиментом та номенклатурою, обґрунтовані норми витрат матеріальних ресурсів та обсяги будівельно-монтажних робіт.

Чітке визначення потреб у технічних ресурсах з урахуванням змін запасів, з розробкою завдань по всіх підрозділах підприємства з економії ресурсів, збору і використанню залишків виробництва, є необхідною умовою удосконалення плану матеріально-технічного розвитку [9].

В управлінні технічними ресурсами важливе місце займає оперативне планування, яке спрямоване на регулювання та контроль дій співробітників, що взаємодіють з цими ресурсами.

Оперативне планування має на меті ефективне використання ресурсів для задоволення поточних потреб. Ключовим елементом планування є збір та обробка інформації. Якісне планування неможливе без цілісної системи керування інформацією, її взаємодії та використання для досягнення цілей підприємства та контролю за ресурсами.

У процесі планування технічного забезпечення необхідно зосередитися на раціональному використанні цих ресурсів. Для досягнення раціонального використання можна використати різні підходи та методи, які показані на рисунку 1.1.

Планування технічного забезпечення підприємств включає розрахунок потреби в технічних ресурсах, що є важливим етапом цього процесу. Цей розрахунок базується на детальних планах виробництва і індивідуальних нормах витрат технічних ресурсів на конкретний виріб або роботу. Однак для отримання більш достовірних результатів і поліпшення технічного постачання необхідно провести роботу з організації нормування [11].

Рис. 1.1 Основні напрямки ефективного використання технічних ресурсів

Одним з важливих кроків у вдосконаленні технічного забезпечення є розробка прогресивних норм, спрямованих на зменшення витрат і зниження собівартості кожного виробу. Ці норми повинні передбачати впровадження передових методів роботи для ефективного використання технічних ресурсів у виробництві, стимулювання освоєння новітньої техніки, поліпшення якості роботи і оновлення норм залежно від розвитку технологій.

Основним джерелом формування нормативної бази для прямих матеріальних витрат є технічна документація, яка розробляється у виробничому, технічному і кошторисному відділах. Розробка основних груп норм і нормативів, таких як норми витрат сировини, матеріалів, палива, є необхідною для планування матеріально-технічного забезпечення, розвитку та капітального будівництва, а також підвищення ефективності виробництва [13].

Для визначення потреб у різних технічних ресурсах необхідно враховувати їхні властивості та особливості споживання. Наприклад, при визначенні потреби в

обладнанні необхідно враховувати способи його використання. Потребу в обладнанні слід визначати, керуючись нормативними термінами експлуатації, планами заміни обладнання, техніко-економічними розрахунками та аналізом використання з метою максимального його завантаження. Основні напрями раціонального використання обладнання включають повне укомплектування випуску продукції, заміну застарілого обладнання із збільшенням його непридатності внаслідок морального або фізичного старіння.

Для покращення технічного забезпечення та підвищення ефективності використання обладнання важливо при аналізі його фактичного використання звертати увагу на збільшення змінності роботи, зменшення непланових простоїв, технічний стан та можливість модернізації. Крім розробки норм, велика увага має бути приділена виявленню відхилень від норм. Аналіз відхилень дозволяє приймати оперативні заходи щодо усунення зайвих витрат та закріплення досвіду економії.

Для ефективного організування забезпечення технічними ресурсами важливо провести аналіз доступних джерел, які можуть задовольнити потреби, і розрахувати, яким чином ці потреби будуть задоволені. Основними джерелами є [17-21]:

- очікувані залишки технічних ресурсів на початок планового періоду;
- виділені грошові кошти для придбання матеріалів;
- внутрішні джерела постачання та виробництво самого підприємства.

Маючи дані щодо потреб у матеріалах та доступних джерел їх задоволення, можна побудувати баланс матеріально-технічного забезпечення. Внутрішні джерела можуть включати відходи власного виробництва, відходи інших підприємств, повторне використання матеріалів і виробів через ремонт або відновлення, замінники та матеріали, які було заощаджено завдяки поліпшенню технології або організації виробництва.

Підвищення ритмічності постачання і реалізації є важливим елементом у поліпшенні якості управління технічним забезпеченням. Технічне забезпечення можна розглядати як комплексний процес, що включає різні етапи. Один з таких етапів - це ритмічність поставок сировини і матеріалів на склади підприємства.

Основною метою технічного забезпечення є забезпечення підприємства необхідною кількістю, асортиментом і в заплановані терміни технічними ресурсами. Тому ритмічність поставок означає своєчасне і повне забезпечення підприємства сировиною, матеріалами та комплектуючими виробами відповідно до оперативних потреб і плану технічного забезпечення. Дослідження показують, що неритмічні поставки є однією з основних причин негативного впливу на роботу виробничих підрозділів [29].

Обсяг виробничих запасів має велике значення при плануванні і залежить від різних факторів, таких як обсяг споживання, швидкість, регулярність та надійність поставок, а також складові витрат, пов'язані з постачанням. Неритмічні поставки сировини, матеріалів та комплектуючих виробів призводять переважно до двох видів втрат: втрат від іммобілізації засобів у виробничих запасах та витрат від дефіциту матеріальних ресурсів.

У випадку відсутності необхідних матеріалів для виробництва, працівники підприємства змушені шукати замовників і припиняти роботу, що призводить до зупинки виробництва і втрати прибутку. Неритмічні поставки також можуть призвести до неефективного використання виробничих потужностей, оскільки виробництво може бути перерване через відсутність необхідних матеріалів. (рис. 1.2)

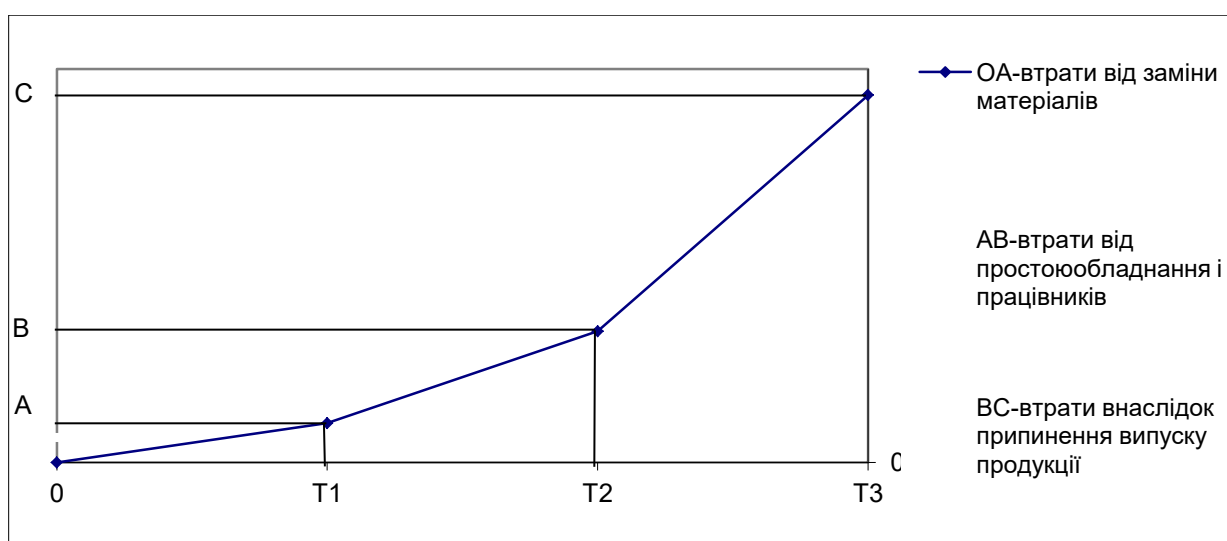

Рис 1.2 Графік зміни втрат від дефіциту технічних ресурсів [45]

Для покращення ефективності постачання технічних ресурсів, необхідно систематично обліковувати та аналізувати всі фактори, які впливають на цей процес у підприємстві. Недооцінка або ігнорування цих факторів може призводити до незбалансованості та порушень у постачанні сировини, матеріалів та комплектуючих виробів.

У практиці відділу технічного забезпечення використовуються різні методи для покращення ритмічності поставок. Планування технічного забезпечення, нормування запасів сировини, облік складських запасів, контроль за використанням матеріальних цінностей та прогнозування є важливими інструментами для досягнення цієї мети.

Також використовуються економічні засоби впливу на ритмічність поставок та забезпечення сировиною, матеріалами та комплектуючими виробами. Покращення договірно-правового механізму та використання матеріальних стимулів є важливими чинниками.

Додатково проводиться автоматизація управління постачанням, впровадження прогресивних методів переміщення вантажів та розвиток складського господарства.

Один зі способів покращення ефективності управління технічними ресурсами полягає у покращенні співпраці з постачальниками. Це включає удосконалення обліку та контролю за поставками. Надходження технічних ресурсів потребує детального обліку та контролю, особливо у випадку, коли підприємство має багато партнерів та використовує різноманітні матеріали та комплектуючі вироби. Варто зазначити, що завдання обліку та контролю за надходженням матеріалів залежить від специфіки виробничого підприємства і потребує тісної співпраці з іншими відділами підприємства [16].

Щоденний контроль за дотриманням договірних умов по поставках дозволяє виявляти відхилення в ході виконання зобов'язань з поставок продукції. У разі недопоставки матеріалів відділ постачання готує матеріали для подання претензій підприємствам, які порушили договірні зобов'язання. Для отримання сировини, матеріалів та комплектуючих виробів встановленої якості вчасно та повністю, необхідно забезпечити чітку взаємодію відділів технічного забезпечення з

юридичними службами підприємства. Для уникнення зайвих витрат у відділах постачання необхідно оцінювати постачальників продукції за якістю, асортиментом, обсягом, номенклатурою, своєчасністю та ритмічністю поставок. Якщо продукція не відповідає договірним умовам, відділ постачання також готує матеріали по пред'явленню претензій підприємствам які порушили договірні зобов'язання [20].

Якщо керівництво має на меті ефективно управляти технічними ресурсами, необхідно проводити аналіз їх використання. Усі виробничі об'єднання потребують оборотних засобів, які складаються з виробничих запасів, незавершеного виробництва та готової продукції. Важливу роль у постачанні відіграє аналіз виробничих запасів, оскільки вони забезпечують неперервність виробничого процесу. Занадто великий запас технічних ресурсів призводить до збільшення витрат на утримання запасів, знижує оборотність і неефективно використовує оборотні запаси. Проте виробничі запаси повинні бути сформовані таким чином, щоб не впливати на ритмічність постачання. Тому для поліпшення управління технічними ресурсами необхідно використовувати методи нормування і управління виробничими запасами [40].

Нормування технічних запасів потрібно проводити для визначення їх мінімального рівня. При формуванні мінімального нормативного рівня виробничих запасів слід враховувати організаційно-технічні та економічні умови забезпечення виробництва. Мінімальний нормативний рівень виробничих запасів повинен змінюватись, оскільки фактори, що впливають на його формування, можуть змінюватись. Крім того, цей рівень повинен гарантувати неперервність та ритмічність виробничого процесу та спонукати до пошуку резервів економії технічних ресурсів. (рис. 1.3)

Рис 1.3 Класифікація факторів, що впливають на формування виробничих запасів[18]

Для збереження технічних ресурсів і забезпечення ефективного управління ними важливим фактором є вдосконалення обліку та аналізу їх використання у виробництві. Чітка та достовірна інформація про використання матеріальних ресурсів дає змогу виявити головні напрямки економії під час аналізу. Щоб ефективно управляти матеріально-технічними ресурсами, потрібно зосередитись на таких аспектах обліку та аналізу:

- обґрунтування розрахунків щодо потреб у технічних ресурсах;
- забезпеченість потреб у технічних ресурсах;
- відповідність отримання матеріалів і сировини потребам з точки зору обсягів, термінів, асортименту та комплексності;

- структура технічних ресурсів залежно від джерел постачання;
- зниження середніх норм витрат матеріалів для виробів;
- відповідність фактичних витрат технічних ресурсів встановленим нормам.;

- кількість і якість встановлених норм витрат технічних ресурсів;
- відхилення фактичних витрат від планових;
- ефективність використання технічних ресурсів;
- зміна середнього рівня виробничих запасів;
- оборотність запасів матеріальних ресурсів.

У сфері управління технічними ресурсами важливо застосовувати передові технології. Один з таких інструментів - ефективна організація складського господарства. Склад - це місце збереження матеріальних цінностей, яке може бути стаціонарним або рухомим. Сучасні великі склади - це складні технічні споруди зі структурою, що виконують різні функції, включаючи транзит, сортування, розподіл та накопичення вантажів. Раціональне складування ґрунтується на ефективному використанні простору зони зберігання. Роботи на складах можна умовно розділити на такі операції [13]:

- приймання;
- розміщення;
- зберігання;
- підготовка до виробничого споживання;
- відпуск на різні ділянки підприємства.

Ефективна організація зберігання має забезпечити збереження запасів за якістю і кількістю, раціональне розміщення, простий облік, постійне поновлення та безпечність. Залежно від вимог, зберігання може здійснюватись на штабелях, стелажах, відкритих або закритих приміщеннях з різними умовами, що визначаються відповідними нормативно-технічними документами та маркуванням.

Для ефективного функціонування підприємства необхідно активно контролювати запаси та швидко реагувати на їхні зміни. Крім того, контроль за гарантійними запасами на складах є важливим аспектом. Якщо гарантійні запаси

починають використовуватись у виробництві, це може свідчити про можливі проблеми з нормальним ходом виробництва. У таких випадках слід повідомляти відповідні відділи, відповідальні за технічне постачання. Аналогічно, перевищення запасів, встановлених для певних категорій технічних ресурсів, також вимагають реакції та прийняття відповідних заходів. Склади не лише забезпечують збереження та підготовку матеріалів для подальшого використання виробництвом, але також допомагають оперативно регулювати споживання ресурсів.

1.2 Організаційні системи взаємодії підрозділів підприємства і їх вплив на процес управління технічними ресурсами

Технічне забезпечення виступає однією з ключових галузей товарного обігу, яка виконує важливі функції у забезпеченні обігу засобів виробництва. Його роль у підвищенні ефективності виробництва надзвичайно велика, оскільки воно виступає як посередник між виробництвом і виробничим споживанням продукції виробничо-технічного призначення. З розширенням масштабів виробництва його роль стає все більш значущою.

Структури технічного забезпечення сприяють зв'язкам міжрегіонального характеру у сфері постачання продукції, що призводить до скорочення часу виробництва, підвищення його ефективності та якості продукції. Це досягається завдяки ритмічному та своєчасному забезпеченню підприємств різними видами сировини, матеріалами та обладнанням у відповідних економічних партіях.

Структури технічного забезпечення безпосередньо впливають на промисловість та будівництво шляхом вивчення потреб у продукції виробничо-технічного призначення та умов її раціонального використання. Вони сприяють поліпшенню використання технічних ресурсів, впровадженню прогресивних матеріалів та ефективних технологічних рішень у виробництво. Вплив структур технічного забезпечення на режим використання технічних ресурсів відображається у всіх аспектах їх діяльності, таких як розподіл продукції, координація процесів

виробництва та споживання, оптимальне розміщення замовлень у промисловості та організація збуту продукції виробничо-технічного призначення.

Таким чином, економічне значення технічного забезпечення підприємства полягає у забезпеченні безперебійного постачання необхідних засобів виробництва, оптимізації господарських зв'язків з постачальниками, створенні економічно обґрунтованих матеріальних запасів та ефективному маневруванні технічними ресурсами. Крім того, воно передбачає застосування прогресивних методів та засобів транспортування вантажів для прискорення та здешевлення процесу обміну, раціональне і економічне використання засобів виробництва, а також зменшення витрат на технічне забезпечення підприємства.

Ефективне використання моделей залежного технічного забезпечення вимагає від операційного менеджера розуміння виробничого графіка, специфікацій використовуваних матеріалів, наявності технічних ресурсів на складі, замовлень на матеріали, а також часу виготовлення компонентів і виробу в цілому.

Управління технічним забезпеченням операційної системи включає в себе використання різного виду технічних ресурсів, необхідних для здійснення операційних процесів виробництва продукції. Менеджер управління технічним забезпеченням розробляє стратегічну систему прогнозування та забезпечення необхідними технічними ресурсами та інструментами, які необхідні для ефективного функціонування операційної системи підприємства.

Кожна ланка даної структури управління технічним потоком функціонує самостійно, але разом вони утворюють єдиний комплекс. Координація та контроль зосереджені в підрозділах, які підпорядковані управлінню технічним потоком. На рисунку 1.4 наведено приклад структури управління технічними ресурсами.

Рис 1.4 Приклад структури управління технічними ресурсами [33]

Один із ключових аспектів цього підходу полягає в тому, що всі функції управління технічним потоком на підприємстві концентруються в одному організаційному підрозділі, де об'єднуються планування, управління і контроль, пов'язані з цим потоком. Це дозволяє досягти координації між різними управлінськими елементами та досягти оптимального використання ресурсів для забезпечення ефективної роботи підприємства.

Управління технічними ресурсами виробництва зазвичай здійснюється за допомогою комп'ютерного програмного забезпечення. Його основна мета полягає у вчасному забезпеченні матеріалами виробництва товарів відповідно до плану, при цьому мінімізуються витрати на компоненти і технічні ресурси. Системи управління

технічними ресурсами повинні сприяти скороченню розмірів запасів до мінімального рівня.

Існуючі системи управління технічними ресурсами у виробництві часто прагнуть зменшити ресурси, але на практиці це не завжди досягається. Часто за такими підходами стоїть бажання збільшити завантаження обладнання і знизити собівартість продукції. Однак, витрати на зберігання можуть значно зрости, що призводить до зростання собівартості і втрати конкурентоспроможності через інертність системи. В Україні в минулі роки, попит значно перевищував пропозицію, тому запаси не вважалися проблемою. Однак в даний час ситуація змінилася, і тепер оптимізація запасів стала важливим завданням.

У компанії «Рошен» була впроваджена методика «точно вчасно» (Just-in-Time), яка допомагає адаптувати виробництво до постійних змін у попиті. Замість виробництва великими партіями одного виду продукції, виробляється широкий спектр модифікованої продукції згідно з вимогами споживачів. Це дозволяє виробляти продукцію відповідно до актуального попиту, мінімізуючи технічні ресурси на складі. Основною складовою цієї системи є «Канбан» - інформаційна система, яка дозволяє контролювати необхідну кількість і час виробництва на кожному етапі.

Однією з переваг системи «точно вчасно» є висока якість продукції, оскільки вона не допускає передачу браку на наступні етапи виробництва. Робочі самостійно виявляють і усувають брак, що сприяє поліпшенню якості продукції. Завдяки цьому, на кондитерських заводах даного підприємства значно менше потреби у контролерах порівняно з іншими системами виробництва.

РОЗДІЛ 2

ОЦІНКА МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ТЕХНІЧНИМИ РЕСУРСАМИ ПАТ «ПІВДЕНЕНЕРГОМОНТАЖ»

2.1 Організаційно – економічна характеристика діяльності ПАТ «Південенергомонтаж»

ПАТ «Південенергомонтаж» є юридичною особою, створеною за законодавством України та діє на підставі повного господарського розрахунку, має власний баланс та поточні рахунки в різних банківських підприємствах, здійснює облік і веде звітність за встановленими законодавством формами. За організаційно-правовою формою є приватним акціонерним товариством та має право виконувати будь-які види діяльності, якщо ці дії або така діяльність не заборонені законодавством та відповідають меті створення товариства.

Товариство має та використовує печатку, необхідні штампи, фірмовий бланк, а також знак для товарів та послуг, які реєструються в установленому порядку.

Основною метою діяльності товариства є одержання прибутку в ході виконання електромонтажних робіт і за рахунок виробництва електромонтажних приладів та інших видів діяльності, забезпечення на даній основі соціального і економічного ефекту для власників підприємства.

Предметом діяльності Товариства є наступний перелік:

Основний:

43.21 Електромонтажні роботи

Інші:

27.32 Виробництво інших видів електронних і електричних проводів і кабелів

27.33 Виробництво електромонтажних пристроїв

27.40 Виробництво електричного освітлювального устаткування

25.93 Виробництво виробів із дроту, ланцюгів і пружин

25.94 Виробництво кріпильних і гвинтонарізних виробів

25.99 Виробництво інших готових металевих виробів, н.в.і.у.

27.11 Виробництво електродвигунів, генераторів і трансформаторів

27.12 Виробництво електророзподільчої та контрольної апаратури

27.31 Виробництво волоконно-оптичних кабелів

43.12 Підготовчі роботи на будівельному майданчику

Для забезпечення більш ефективної діяльності, дане підприємство має право виконувати ряд інших видів діяльності, які прописані в статуті даної установи, та не забороняються чинним законодавством нашої країни.

В разі виконання діяльності, що підлягає ліцензуванню, підприємство повинна одержати необхідну ліцензію і тільки після цього приступати до виконання раніше запланованих завдань.

В ході операційної діяльності, ПАТ «Південенергомонтаж» власноруч шукає точки збуту власної продукції та паралельно розробляє ширший спектр напрямів своєї діяльності.

Структура підприємства зображена на рис. 2.1.

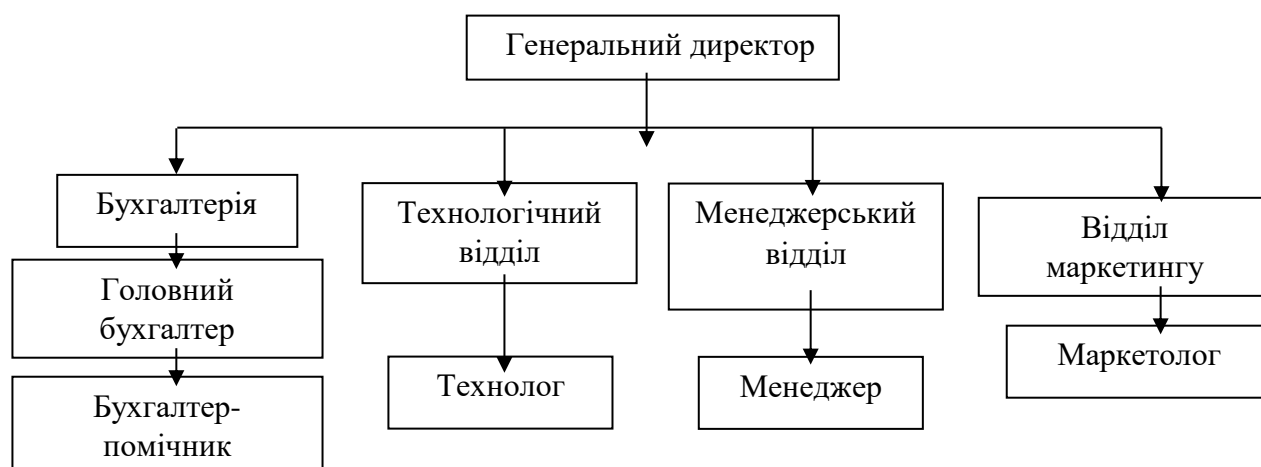

Рис. 2.1. Організаційна структура ПАТ «Південенергомонтаж»

ПАТ «Південенергомонтаж» має лінійно-функціональну організаційну структуру, власне що дає собою комбінацію лінійної та активної структур.

Підприємство використовує комбіновану структуру управління, яка складається із забезпечення ефективного виконання всіх завдань, що покладені на лінійні ланки управління, а також детальна і розгорнута консультація функціональної ланки управління.

Керівництво підприємством здійснює директор, який займається висновком договорів на поставку запчастин і матеріалів, висновок контрактів з замовниками, контроль виробництва, рішення юридичних питань. Структура управління підприємства є впорядкованою сукупністю взаємозв'язаних елементів системи, яка визначає найраціональніший розподіл праці і службових зв'язків між структурними підрозділами і працівниками апарату управління по підготовці, ухваленню і реалізації управлінських рішень. В даний час для таких підприємств дана структура управління є найекономічнішою, що дозволяє достатньо оперативно доводити необхідну інформацію до кожного працівника.

Отже, слід зауважити, що дане підприємство вважається провідною організацією, що займається наданням електромонтажних робіт, які широко користуються попитом як на вітчизняному так і на іноземному ринках збуту.

Також необхідно відмітити, що за рахунок використання лінійної облікової структури, керівництво даного підприємства має можливість в повній мірі керувати і постійно простежувати загальну роботу кожного відділу, що унеможливорює появи в майбутньому ряду можливих помилок.

Наступним етапом дослідження стало вивчення основних економічних показників ПАТ «Південенергомонтаж». (табл.2.1).

Таблиця 2.1

Економічні показники діяльності ПАТ «Південенергомонтаж»
за 2020 – 2022 рр

№ п/п	Показник	2020	2021	2022	Відхилення	
					2021/ 2020, (+/-)	2022/ 2021, (+/-)
1	Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) тис. грн.	1994,9	2657,4	2017	662,5	-640,4
2	Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) тис. грн.	-	-	211,8	-	211,8

Продовження табл. 2.1

3	Середньоспискова чисельність працюючих чол.	20	30	20	10	-10
4	Продуктивність праці тис.грн./чол.	99,7	88,6	100,9	-11,1	12,3
5	Фонд оплати праці тис. грн.	13,3	15,4	12,1	2,1	-3,3
6	Середньомісячна заробітна плата тис. грн.	6300	7500	8200	1200	700
7	Середньорічна вартість основних засобів тис. грн.	1920,6	2315,6	1825,1	395	-490,5
8	Фондовіддача тис. грн.	1,04	1,1	1,1	0,06	-
9	Середньорічні залишки оборотних засобів тис. грн.	1900,8	2073,4	1805,9	172,6	-267,5
10	Коефіцієнт обороту	1,05	1,3	1,1	0,25	-0,2
11	Чистий прибуток тис. грн.	27,6	29,1	14,5	1,5	-14,6

На основі наведених економічних показників діяльності ПАТ «Південенергомонтаж» за 2020–2022 роки можна зробити наступний висновок:

1. Чистий дохід від реалізації продукції знизився у 2021 році на 640,4 тис. грн. або на 24,1% порівняно з 2020 роком. Однак, у 2022 році відбулось зростання на 662,5 тис. грн. або 32,8% порівняно з 2021 роком.
2. Собівартість реалізованої продукції становила 211,8 тис. грн. у 2022 році.
3. Середньоспискова чисельність працюючих зменшилась на 10 чоловік у 2022 році порівняно з 2021 роком.
4. Продуктивність праці зменшилась у 2021 році на 11,1 тис. грн./чол. або 12,5% порівняно з 2020 роком, але зростала у 2022 році на 12,3 тис. грн./чол. або 13,9% порівняно з 2021 роком.
5. Фонд оплати праці збільшився у 2021 році на 2,1 тис. грн. або 13,6% порівняно з 2020 роком, але зменшився у 2022 році на 3,3 тис. грн. або 21,4% порівняно з 2021 роком.

6. Середньомісячна заробітна плата збільшилась у 2021 році на 1,2 тис. грн. або 19,0% порівняно з 2020 роком, а в 2022 році відбулось подальше зростання на 0,7 тис. грн. або 9,3% порівняно з 2021 роком.
7. Середньорічна вартість основних засобів збільшилась у 2021 році на 395 тис. грн. або 20,6% порівняно з 2020 роком, але зменшилась у 2022 році на 490,5 тис. грн. порівняно з 2021 роком
8. Фондовіддача підприємства збільшилась незначно у 2021 році, зберігаючи значення 1,1 тис. грн., як у 2020 році, і 2022 році.
9. Середньорічні залишки оборотних засобів зменшилися у 2022 році на 267,5 тис. грн. або 12,9% порівняно з 2021 роком.
10. Коефіцієнт обороту також зменшився у 2022 році на 0,2 порівняно з 2021 роком.
11. Чистий прибуток суттєво знизився у 2022 році на 14,6 тис. грн. або 50,2% порівняно з 2021 роком.

Далі нами було проведено аналіз складу та структури активів ПАТ «Південенергомонтаж» за 2020–2022 роки. (табл. 2.2)

Таблиця 2.2

Аналіз складу та структури активів ПАТ «Південенергомонтаж» за 2020–2022 роки

Показник	2020 р, тис. грн	2021 р, тис. грн	2022 р, тис. грн	Частка у активах, %			Зміни у структурі	
				2020 рік	2021 рік	2022 рік	2021/2020	2022/2021
Основні засоби	1920,6	1825,1	2315,6	49,7	49,4	52,0	-0,3	2,6
Усього необоротних активів	1963,0	1888,5	2379	50,8	51,1	53,4	0,3	2,3
Запаси	185,5	110,2	93,9	4,8	2,9	2,1	-1,9	-0,8
Поточна дебіторська заборгованість	42	1400,3	1440,3	1,1	37,9	32,3	36,8	-4,6
Гроші та їх еквіваленти	34,7	62,5	305,1	0,9	1,7	0,7	0,8	-1
Інші оборотні активи	478,5	230,7	231,9	12,4	6,2	5,2	-6,2	-1
Усього оборотних активів	1900,8	1805,9	2073,4	49,2	48,9	46,6	-0,3	-2,3
Баланс	3863,8	3694,4	4452,4	100	100	100	-	-

За період з 2020 по 2022 роки, активи ПАТ «Південенергомонтаж» зросли з 3,863.8 млн грн до 4,452.4 млн грн. Давайте розглянемо основні показники та їх зміни в структурі активів за цей період:

1. Основні засоби:

- В 2020 році склали 1,920.6 млн грн або 49.7% від загальних активів.
- В 2021 році зменшились до 1,825.1 млн грн або 49.4% від загальних активів.
- В 2022 році знову зросли до 2,315.6 млн грн або 52.0% від загальних активів.
- Зміни в структурі: Відносна частка основних засобів в активах зменшилась на 0.3% в 2021 році, але збільшилась на 2.6% в 2022 році.

2. Необоротні активи:

- В 2020 році склали 1,963.0 млн грн або 50.8% від загальних активів.
- В 2021 році зменшились до 1,888.5 млн грн або 51.1% від загальних активів.
- В 2022 році зросли до 2,379.0 млн грн або 53.4% від загальних активів.
- Зміни в структурі: Відносна частка необоротних активів збільшилась на 0.3% в 2021 році і на 2.3% в 2022 році.

3. Запаси:

- В 2020 році склали 185.5 млн грн або 4.8% від загальних активів.
- В 2021 році зменшились до 110.2 млн грн або 2.9% від загальних активів.
- В 2022 році знову зменшились до 93.9 млн грн або 2.1% від загальних активів.
- Зміни в структурі: Відносна частка запасів зменшилась на 1.9% в 2021 році і на 0.8% в 2022 році.

4. Поточна дебіторська заборгованість:

- В 2020 році складала 42 млн грн або 1.1% від загальних активів.
- В 2021 році значно збільшилась до 1,400.3 млн грн або 37.9% від загальних активів.

- В 2022 році трохи зросла до 1,440.3 млн грн або 32.3% від загальних активів.

- Зміни в структурі: Відносна частка поточної дебіторської заборгованості зросла на 36.8% в 2021 році, але зменшилась на 4.6% в 2022 році.

5. Гроші та їх еквіваленти:

- В 2020 році складала 34.7 млн грн або 0.9% від загальних активів.

- В 2021 році збільшились до 62.5 млн грн або 1.7% від загальних активів.

- В 2022 році значно зросли до 305.1 млн грн або 0.7% від загальних активів.

- Зміни в структурі: Відносна частка грошей та їх еквівалентів зросла на 0.8% в 2021 році, але зменшилась на 1% в 2022 році.

6. Інші оборотні активи:

- В 2020 році складала 478.5 млн грн або 12.4% від загальних активів.

- В 2021 році зменшились до 230.7 млн грн або 6.2% від загальних активів.

- В 2022 році майже не змінилися і становили 231.9 млн грн або 5.2% від загальних активів.

- Зміни в структурі: Відносна частка інших оборотних активів зменшилась на 6.2% в 2021 році, але залишилась майже незмінною в 2022 році (-1%).

Тож, за період з 2020 по 2022 роки, ПАТ «Південенергомонтаж» відзначається зростанням активів. Помітні зміни в структурі активів включають збільшення відносної частки основних засобів та необоротних активів, зменшення відносної частки запасів, зростання відносної частки поточної дебіторської заборгованості та грошей та їх еквівалентів, а також незначне зниження відносної частки інших оборотних активів.

Наступним етапом стало проведення аналізу абсолютних та відносних змін активів ПАТ «Південенергомонтаж» за 2020–2022 роки. (табл. 2.3)

Аналіз абсолютних та відносних змін активів ПАТ «Південенергомонтаж»
за 2020–2022 роки

Показник	2020 р, тис. грн	2021 р, тис. грн	2022 р, тис. грн	Абсолютне відхилення (+,-), тис. грн		Відносне відхилення (приріст, зменшення), %	
				2021/2020	2022/2021	2021/2020	2022/2021
Основні засоби	1920,6	1825,1	2315,6	-95,5	490,5	-4,9	26,9
Усього необоротних активів	1963,0	1888,5	2379	-74,5	490,5	-3,8	25,9
Запаси	185,5	110,2	93,9	-75,3	-16,3	-40,6	-14,8
Поточна дебіторська заборгованість	42	1400,3	1440,3	1358,3	40	3234,05	2,9
Гроші та їх еквіваленти	34,7	62,5	305,1	27,8	242,6	80,1	388,2
Інші оборотні активи	478,5	230,7	231,9	-247,8	1,2	-51,8	0,5
Усього оборотних активів	1900,8	1805,9	2073,4	-94,9	267,5	-4,9	14,8
Баланс	3863,8	3694,4	4452,4	-169,4	758	-4,4	20,5

Аналізуючи абсолютні та відносні зміни активів ПАТ «Південенергомонтаж» за період з 2020 по 2022 роки, можна зробити такі висновки:

1. Основні засоби:

- В абсолютному виразі значення основних засобів зменшилося з 1920,6 тис. грн у 2020 році до 1825,1 тис. грн у 2021 році, а потім збільшилося до 2315,6 тис. грн у 2022 році.

- Абсолютне відхилення основних засобів від попереднього року склало -95,5 тис. грн у 2021 році та 490,5 тис. грн у 2022 році.

- Відносне зменшення основних засобів становило -4,9% у 2021 році, а потім відбувся приріст на 26,9% у 2022 році порівняно з попереднім роком.

2. Усього необоротних активів:

- Загальна сума необоротних активів зменшилася з 1963,0 тис. грн у 2020 році до 1888,5 тис. грн у 2021 році, а потім збільшилася до 2379,0 тис. грн у 2022 році.

- Абсолютне відхилення необоротних активів становило -74,5 тис. грн у 2021 році та 490,5 тис. грн у 2022 році.

- Відносне зменшення необоротних активів склало -3,8% у 2021 році, а потім відбувся приріст на 25,9% у 2022 році порівняно з попереднім роком.

3. Запаси:

- Запаси зменшилися з 185,5 тис. грн у 2020 році до 110,2 тис. грн у 2021 році, а потім трохи зросли до 93,9 тис. грн у 2022 році.

- Абсолютне відхилення запасів склало -75,3 тис. грн у 2021 році та -16,3 тис. грн у 2022 році.

- Відносне зменшення запасів становило -40,6% у 2021 році, а потім відбулось подальше зменшення на 14,8% у 2022 році порівняно з попереднім роком.

4. Поточна дебіторська заборгованість:

- Поточна дебіторська заборгованість збільшилася з 42 тис. грн у 2020 році до 1400,3 тис. грн у 2021 році, а потім трохи зросла до 1440,3 тис. грн у 2022 році.

- Абсолютне відхилення поточної дебіторської заборгованості склало 40 тис. грн у 2021 році та 3234,05 тис. грн у 2022 році.

- Відносний приріст поточної дебіторської заборгованості становив 2,9% у 2021 році та 135,8% у 2022 році порівняно з попереднім роком.

5. Гроші та їх еквіваленти:

- Сума грошей та їх еквівалентів збільшилася з 34,7 тис. грн у 2020 році до 62,5 тис. грн у 2021 році, а потім значно зросла до 305,1 тис. грн у 2022 році.

- Абсолютне відхилення грошей та їх еквівалентів склало 27,8 тис. грн у 2021 році та 242,6 тис. грн у 2022 році.

- Відносний приріст грошей та їх еквівалентів становив 80,1% у 2021 році та 388,2% у 2022 році порівняно з попереднім роком.

6. Інші оборотні активи:

- Сума інших оборотних активів зменшилася з 478,5 тис. грн у 2020 році до 230,7 тис. грн у 2021 році, а потім незначно зросла до 231,9 тис. грн у 2022 році.

- Абсолютне відхилення інших оборотних активів склало -247,8 тис. грн у 2021 році та 1,2 тис. грн у 2022 році.

- Відносне зменшення інших оборотних активів становило -51,8% у 2021 році, а потім була майже жодна зміна на 0,5% у 2022 році порівняно з попереднім роком.

7. Усього оборотних активів:

- Загальна сума оборотних активів зменшилася з 1900,8 тис. грн у 2020 році до 1805,9 тис. грн у 2021 році, а потім зросла до 2073,4 тис. грн у 2022 році.

- Абсолютне відхилення оборотних активів склало -94,9 тис. грн у 2021 році та 267,5 тис. грн у 2022 році.

- Відносне зменшення оборотних активів становило -4,9% у 2021 році, а потім відбувся приріст на 14,8% у 2022 році порівняно з попереднім роком.

8. Баланс:

- Загальна сума активів (баланс) зменшилася з 3863,8 тис. грн у 2020 році до 3694,4 тис. грн у 2021 році, а потім збільшилася до 4452,4 тис. грн у 2022 році.

- Абсолютне відхилення балансу склало -169,4 тис. грн у 2021 році та 758 тис. грн у 2022 році.

- Відносне зменшення балансу становило -4,4% у 2021 році, а потім відбувся приріст на 20,5% у 2022 році порівняно з попереднім роком.

За аналізом змін активів ПАТ «Південенергомонтаж» можна сказати, що відбулися певні коливання в різних категоріях активів. Основні засоби та необоротні активи відображають зміну тренду, зниження у 2021 році та збільшення у 2022 році. Запаси та інші оборотні активи також показують зменшення в 2021 році, але оборотні активи загалом зросли у 2022 році. Поточна дебіторська заборгованість та гроші та їх еквіваленти збільшилися протягом обох років. Загальна сума активів (баланс) також збільшилася за цей період. Важливо звернути увагу на відсоткові зміни, оскільки вони вказують на відносні тенденції зростання або зменшення активів.

Далі нами було досліджено структуру фінансових ресурсів ПАТ «Південенергомонтаж» за 2020–2022 роки. (табл. 2.4)

Структура фінансових ресурсів ПАТ «Південенергомонтаж» за 2020–2022 роки

Показник	2020 р, тис. грн	2021 р, тис. грн	2022 р, тис. грн	Частка у активах, %			Зміни у структурі	
				2020 рік	2021 рік	2022 рік	2021/2020	2022/2021
Статутний капітал	102,1	102,1	102,1	2,6	2,8	2,3	0,2	-0,5
Нерозподілений прибуток (непокриті збитки)	1413,6	1460,6	1475,1	36,6	39,5	33,1	2,9	-6,4
Усього власного капіталу	1521,7	1568,7	1583,2	39,4	42,5	35,6	3,1	-6,9
Поточна кредиторська заборгованість	543,4	339,2	313,2	14,1	9,2	7,03	-4,9	-2,17
За товари, роботи, послуги	220,4	314,2	305,3	5,7	8,5	6,9	2,8	-1,6
З бюджетом	309,7	12,9	7,9	8,02	0,3	0,2	-7,72	-0,1
Зі страхування	-	-	-	-	-	-	-	-
З оплати праці	13,3	12,1	-	0,3	0,3	-	-	-
Інші поточні зобов'язання	1721,5	1721,4	2296,8	44,6	46,6	51,6	2	5
Усього поточних зобов'язань	2264,9	2048,5	2622,1	58,6	55,4	58,9	-3,2	3,5
Баланс	3863,8	3694,4	4452,4	100	100	100	-	-

Аналізуючи структуру фінансових ресурсів ПАТ «Південенергомонтаж» за 2020-2022 роки, можна зробити наступні висновки:

1. Статутний капітал:

- Статутний капітал залишався стабільним протягом всього періоду і становив 102,1 тис. грн.
- Частка статутного капіталу у загальних активах коливалася незначно і складала від 2,6% до 2,8%.

2. Нерозподілений прибуток (непокриті збитки):

- Нерозподілений прибуток збільшувався з 1413,6 тис. грн у 2020 році до 1475,1 тис. грн у 2022 році.
- Частка нерозподіленого прибутку у загальних активах коливалася від 36,6% до 39,5%.

- Відсоткове збільшення нерозподіленого прибутку було 2,9% у 2021 році та -6,4% у 2022 році порівняно з попереднім роком.

3. Усього власного капіталу:

- Загальна сума власного капіталу збільшилася з 1521,7 тис. грн у 2020 році до 1583,2 тис. грн у 2022 році.

- Частка власного капіталу у загальних активах коливалася від 39,4% до 42,5%.

- Відсоткове збільшення власного капіталу становило 3,1% у 2021 році та -6,9% у 2022 році порівняно з попереднім роком.

4. Поточна кредиторська заборгованість:

- Поточна кредиторська заборгованість зменшилася з 543,4 тис. грн у 2020 році до 313,2 тис. грн у 2022 році.

- Частка поточної кредиторської заборгованості у загальних активах коливалася від 14,1% до 9,2%.

- Відсоткове зменшення поточної кредиторської заборгованості становило -4,9% у 2021 році та -2,17% у 2022 році порівняно з попереднім роком.

5. Інші поточні зобов'язання:

- Інші поточні зобов'язання збільшилися з 1721,5 тис. грн у 2020 році до 2296,8 тис. грн у 2022 році.

- Частка інших поточних зобов'язань у загальних активах зростала з 44,6% до 46,6%.

- Відсоткове збільшення інших поточних зобов'язань становило 2% у 2021 році та 5% у 2022 році порівняно з попереднім роком.

6. Загальний висновок:

- Загальна структура фінансових ресурсів ПАТ «Південенергомонтаж» зазнала незначних змін протягом аналізованого періоду.

- Власний капітал залишався стабільним, але нерозподілений прибуток та інші поточні зобов'язання зазнали коливань.

- Поточна кредиторська заборгованість зменшилася, що може свідчити про зниження кредиторських зобов'язань компанії.

• Важливо звернути увагу на зміни у структурі фінансових ресурсів, оскільки вони можуть впливати на фінансову стійкість та здатність компанії до фінансових зобов'язань.

Наступним етапом стало дослідження ефективності використання виробничої потужності підприємства. (табл. 2.5)

Таблиця 2.5

Ефективність використання виробничої потужності підприємства ПАТ
«Південенергомонтаж» за 2020 - 2022 рр.

Показники	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Темп росту 2021 р. до 2020 р., %	Темп росту 2022 р. до 2021 р., %
1. Виробнича потужність підприємства (в нат. виражені)	97555,3	85036,4	70254,4	-12,83	-17,38
2. Резервна виробнича потужність підприємства (в нат. виражені),	40923,65	39188,3	32757	-4,24	-16,41
3. Обсяг виробництва (в нат. виражені)	81847,3	78376,6	65514,	-4,24	-16,41
4. Коефіцієнт використання виробничої потужності	83,9	92,2	93,3	9,89	1,19
5. Коефіцієнт використання виробничої потужності із врахуванням резервної виробничої потужності	41,95	46,08	46,63	9,85	1,19

Досліджуючи ефективність використання виробничої потужності підприємства, слід відмітити що за період 2020 – 2022 рр ПАТ «Південенергомонтаж» працює в повну міру, а щодо резервного виготовлення то воно складає половину від заданого рівня виробництва

Наступним етапом стало дослідження наявності, руху і структури основних засобів підприємства. (табл. 2.6)

Таблиця 2.6

Наявність, рух і структура основних засобів на ПАТ «Південенергомонтаж»

Група основних засобів	Наявність на початок року		Надійшло за рік		Вибуло за рік		Наявність на кінець року	
	тис. грн.	структура, %	тис. грн.	структура, %	тис. грн.	структура, %	тис. грн.	структура, %
2020 р.								
Будівлі нежитлові	752,6	38,2	-		-	-	752,6	31,2

Машини, обладнання та інвентар	123	6,4	123	25,1	-	-	246	10,2
Транспортні засоби	148	7,7	140	31,4	-	-	288	11,9
Інші матеріальні активи	897	47,7	213,5	43,5	-	-	1258,5	46,7
Всього основних засобів	1920,6	100,00	490,5	100	-	-	2411,	100,00
2021р.								
Будівлі нежитлові	752,6	31,2	-	-	148,9	25,4	603,7	33,1
Машини, обладнання та інвентар	246	10,2	-	-	112	19,1	134	7,3
Транспортні засоби	288	11,9	-	-	230	39,2	58	3,2
Інші матеріальні активи	1258,5	46,7	-	-	95	16,3	1163,5	56,4
Всього основних засобів	2411,	100,00	-	-	585,9	100,00	1825,1	100,00

Досліджуючи структуру основних засобів ПАТ «Південенергомонтаж» ми зауважили, що провідну частку серед них відведено будівлям та машинам, обладнанню та інвентарю яке необхідне для оптимального здійснення виробничого процесу. Також слід відмітити, що за період 2020 – 2021 рр частка виробничого обладнання значно зростала, що свідчить про покращення діяльності даного підприємства.

Далі ми дослідили динаміку показників руху та стану основних засобів підприємства. (табл. 2.7)

Аналізуючи динаміку руху та стану основних засобів підприємства, ми зауважили, що за період 2020 – 2023 рр рівень основних засобів різко погіршився. За рахунок не введення нових об'єктів та подальше використання вже наявних нематеріальних активів.

Аналізуючи динаміку руху та стану основних засобів підприємства, ми зауважили, що за період 2020 – 2023 рр рівень основних засобів різко погіршився. За рахунок не введення нових об'єктів та подальше використання вже наявних нематеріальних активів.

Динаміка показників руху та стану основних засобів ПАТ «Південенергомонтаж»
за період 2020 – 2022 рр

Показники	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Темп росту 2021 р. до 2020 р., %	Темп росту 2022 р. до 2021 р., %
Вартість основних засобів на початок періоду, тис. грн.	1920	2411	1825,1	25,6	-24,3
Вартість основних засобів на кінець періоду, тис. грн.	2411	1825,1	-	-24,3	-
Вартість введених протягом року основних засобів, тис. грн.	490,5	-	-	-	-
Вартість виведених протягом року основних засобів, тис. грн.	-	585,9	-	-	-
Сума нарахованого зносу, тис.грн.	4471	4790,4	4697,5	7,1	-1,9
Коефіцієнт зносу основних засобів	0,4	0,5	0,4	25	-25
Коефіцієнт придатності основних засобів	0,3	0,3	0,3	-	-
Коефіцієнт оновлення основних засобів	0,2	-	-	-	-
Коефіцієнт вибуття основних засобів	-	0,3	-	-	-

Далі було проаналізовано показники ефективності використання основних засобів. (табл. 2.8)

Таблиця 2.8

Аналіз показників ефективності використання основних засобів
на ПАТ «Південенергомонтаж» за період 2020 – 2022 рр

Показники	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Темп росту 2022 р. до 2020 р., %
1	2	3	4	5
1. Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн.	1920	2411	1825,1	-4,9
2. Середньорічна вартість виробничого обладнання, тис.грн.	123	246	112	-8,9
3. Питома вага активної частини основних фондів,%	6,4	10,2	6,1	-4,7
4. Середньооблікова чисельність працівників, осіб	20	30	20	-
5. Фондовіддача, грн.	1,04	1,1	1,1	5,8
6. Машиновіддача, грн.	0,05	0,1	0,1	100

1	2	3	4	5
7. Фондомісткість, грн.	1,04	1,1	1,1	5,8
8. Фондоозброєність, грн.	0,5	0,5	0,5	-
9. Технічна озброєність, грн.	0,03	0,1	0,03	-
10. Рентабельність/збитковість основних засобів, %	1,04	1,1	1,1	5,8

Аналізуючи показники ефективності використання основних засобів підприємства, ми зауважили, що рівень кожного з показників знаходиться на високому рівні (вище нормативного) що вказує на належне використання основних засобів в ході господарської діяльності підприємства.

Далі було досліджено динаміку показників ефективності використання оборотних активів підприємства. (табл. 2.9)

Таблиця 2.9

Динаміка показників ефективності використання
оборотних активів за 2020 - 2022 рр.

Показник	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відхилення 2022 р. від 2020 р. (+, -)
1. Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції, робіт, послуг, тис.грн.	1994,9	2657,4	2017	1,1
2. Середньорічна вартість оборотних засобів, тис. грн.	1900,8	2073,4	1805,9	-4,9
3. Коефіцієнт оборотності оборотних активів	1,05	1,3	1,1	4,8
4. Рентабельність/ збитковість оборотних активів, %	0,6	1,3	1,1	83,3
5. Матеріаловіддача, грн.	0,5	0,5	0,5	-
6. Коефіцієнт використання матеріалів	0,3	0,2	0,3	-

Аналізуючи ряд вищеобрахованих показників, слід відмітити, що їх динаміка щорічно зростала, що вказує на ефективне використання оборотних активів підприємства.

2.2 Аналіз механізму управління технічними ресурсами ПАТ «Південенергомонтаж»

Факторний аналіз показників використання технічних ресурсів полягає в детальному аналізі фондівдачі, її змін та факторів, які на них впливають.

Аналіз фондівдачі базується на 2 напрямках: виявлення впливу фондівдачі на об'єм виробництва і вивчення та вимірювання впливу окремих факторів на фондівдачу.

Рівень фондівдачі може змінюватись із різних причин. Основним фактором, які найбільш впливає на фондівдачу стала ефективність використання основних засобів підприємства, особливо її активної частини.

Насамперед рівень фондівдачі змінюється під впливом змін питомої ваги та вартості активної частини. (рис.2.3)

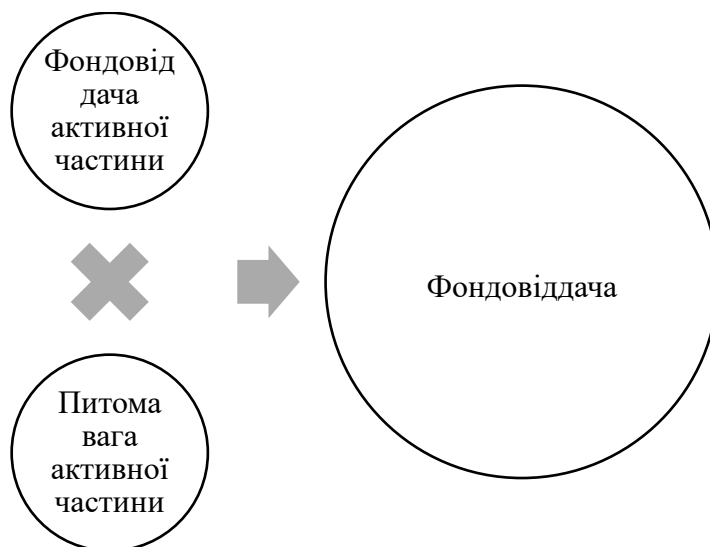

Рис. 2.3 Схема факторної системи фондівдачі

Одним із найбільш стимулюючих факторів, які підвищують рівень фондівдачі на підприємстві, є підвищення частки активної частини у загальній вартості основних засобів.

Противагою стимулюючому фактору фондівдачі, стало неефективне використання основних засобів в ході операційної діяльності. Воно проявляється у виді низького коефіцієнту змінності, тобто постійне використання основних засобів, без жодних поліпшень і модернізації, а також в простій обладнання, наявність

обладнання, яке не використовується в господарській діяльності, недовикористання виробничих потужностей, тощо.

Початковим етапом аналізу впливу факторів стали розрахунки в таблиці 2.10, де наведено аналіз фондівдачі 2020 – 2022 років.

Таблиця 2.10

Аналіз фондівдачі на ПАТ «Південенергомонтаж» 2020 – 2022 рр.

№ п/п	Показник	2020	2021	2022	Абсолютне відхилення	
					21/20	22/21
1	Виручка від реалізації продукції, тис.грн	1994,9	2657,4	2017	662,5	640,4
2	Середньорічна вартість основних засобів, тис.грн	1920,6	2315,6	1825,1	395	-490,5
3	Фондовіддача	1,04	1,1	1,1	0,06	-
4	Середньорічна вартість активної частини основних засобів, тис.грн	123	246	112	123	-134
5	Фондовіддача активної частини основних засобів	0,1	0,1	0,1	-	-
6	Питома вага активної частини основних засобів у загальній їх вартості	6,4	10,2	6,1	3,8	-4,1

Аналізуючи дані таблиці відразу стає помітно, що рівень фондівдачі має не стабільне становище, адже в 2020 році показники вказали на різке покращення, але в наступному році вони залишились не змінними.

Для розрахунку впливу факторів, було обрано спосіб ланцюгових підстановок. Адже його можна застосовувати у всіх типах детермінованих факторних моделей, таких як: мультиплікативних, комбінованих та інших моделях.

Завдяки даному способу визначають рівень впливу деяких факторів на зміни величини результативних показників методом поступової заміни базисної величини кожного факторного показника в обсязі результативного показника на фактичну в звітному періоді.

Для виконання вищезгаданих умов, в ході проведення аналізу визначають ряд умовних величин результативного показника, які враховують зміну одного, потім двох, трьох і наступних факторів, допускаючи, що інші не міняються.

Дане порівняння, на наш погляд найбільш наглядно показує величину результативного показника до і після впливу різних чинників, та дозволяє висвітлити вплив всіх факторів, окрім одного, та визначить вплив останнього фактору на збільшення результативного показника.

В таблиці 2.11 наведено ряд факторів, які впливають на зміну рівня фондівдачі за 2020 – 2022 роки.

Таблиця 2.11

Розрахунок впливу факторів на фондівдачу на ПАТ «Південенергомонтаж»
2020 – 2022 рр.

Рок и	Питома вага активної частини основних засобів	Зміна питомої ваги активної частини основних засобів	Фондівдача активної частини ОЗ	Зміна фондівдачі активної частини ОЗ	Фондівдача	Причина відхилення	Розрахунок
2020	6,4	-	0,1	-	1,04	Зміна питомої ваги активної частини ОЗ	-
2021	10,2	3,8	0,1	-	1,1		0,06
2022	6,1	-4,1	0,1	-	1,1	0,33	-

З розрахунку впливу факторів на фондівдачу відразу стає помітно її поступове підвищення і потім значне зменшення, яке відбувається наступним чином: в 2020 році за рахунок збільшення питомої ваги активної частини основних засобів на 3,8 зміна фондівдачі становила 0,06.

Для того щоб проаналізувати використання основних засобів, найчастіше застосовують якісний показник, який має назву коефіцієнт амортизаційної віддачі. Для його обрахунку використовують нижчезазначену розрахункову формулу (2.1)

$$K_{\text{амортвіддачі}} = \frac{\text{Обсяг продукції в діючих цінах}}{\text{Сума амортизації}} \quad (2.1)$$

Для правильного розрахунку даного коефіцієнта, необхідно скористатись даними, які наведені в таблиці 2.12.

Із результатів даної таблиці випливає, що коефіцієнт амортизаційної віддачі дещо знижується в 2021 році. Така зміна сталась за рахунок не повному (або частковому) використанні основних засобів в ході операційної діяльності, що слугує негативним фактором для подальшої роботи підприємства.

Таблиця 2.12

Розрахунок амортизаційної віддачі ПАТ «Південенергомонтаж» 2020 – 2022
рр.

Показники	2020	2021	2022	Абсолютне відхилення	
				21/20	22/21
Виручка від реалізації продукції, тис. грн	1994,9	2657,4	2017	662,5	-640,4
Амортизація, тис.грн	4471	4790,4	4697,5	319,4	-92,9
Коефіцієнт амортизаційної віддачі	2,2	1,8	2,3	-0,4	0,5

Показники, отримані при розрахунку впливу факторів на зміну показників ефективності використання основних засобів вважаються умовними. Так як будь – яке підвищення основних засобів розглядається як фактор, який знижує фондівіддачу, втім в умовах технічного прогресу підйом основних засобів, тим більше їх активної частини вважається закономірним проявом, в наслідок цього керівництво повинно спрямовуватися до його ефективного використання.

Слід також відміти, що ПАТ «Південенергомонтаж» має свою власну специфічну систему управління технічними ресурсами, яка включає різні етапи і процеси. Основні складові цієї системи наступні:

1. Планування ресурсів: Керівники і фахівці компанії мають ретельно планувати потреби в технічних ресурсах, враховуючи проекти та завдання, які вони виконують. Це включає визначення потрібних обсягів ресурсів, термінів та пріоритетів.

2. **Закупівля ресурсів:** Після визначення потреб у ресурсах, ПАТ «Південенергомонтаж» може здійснювати процес закупівлі. Це включає пошук постачальників, укладання контрактів, перевірку якості та доставку ресурсів.

3. **Зберігання та складування ресурсів:** Після отримання ресурсів їх необхідно зберігати відповідно до вимог безпеки та оптимальних умов зберігання. Це може включати використання складських приміщень, систем контролю за запасами, технології зберігання тощо.

4. **Розподіл ресурсів:** Коли ресурси необхідні для виконання конкретного проекту або завдання, вони розподіляються між відповідними робочими групами або підрозділами. Це вимагає ефективної координації та комунікації між різними відділами компанії.

5. **Контроль та аналіз:** Управління технічними ресурсами включає постійний контроль за використанням ресурсів, оцінку їх ефективності та аналіз результатів. Це дозволяє виявляти потенційні проблеми, вдосконалювати процеси та приймати обґрунтовані рішення для оптимізації управління технічними ресурсами.

Додатково, ПАТ «Південенергомонтаж» має такі важливі елементи у своїй системі управління технічними ресурсами:

- **Планування обслуговування:** Компанія може визначати графіки та методи обслуговування технічних ресурсів, зокрема планувати ремонтні та технічні роботи для підтримання їх ефективності та тривалості використання.

- **Управління якістю:** ПАТ «Південенергомонтаж» може мати встановлені процедури і стандарти, що регулюють якість технічних ресурсів, проведення перевірок та контролю якості для забезпечення високої надійності та безпеки використання.

- **Інформаційна система:** Компанія може використовувати спеціалізовану інформаційну систему для обліку, моніторингу та аналізу технічних ресурсів. Це дозволяє збирати та обробляти дані, спрямовувати рішення на основі аналітики та ефективно використовувати ресурси.

- **Інноваційність та вдосконалення:** Компанія може стимулювати ініціативу та пропозиції співробітників з покращення управління технічними

ресурсами, впровадження нових технологій, процесів та практик, що сприяють підвищенню продуктивності та якості роботи.

Загалом, ефективне управління технічними ресурсами ПАТ «Південенергомонтаж» базується на систематичному плануванні, координації, контролі та аналізі всіх етапів життєвого циклу технічних ресурсів. Це дозволяє забезпечити оптимальне використання ресурсів, зниження витрат, і т.п.

РОЗДІЛ 3

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ТЕХНІЧНИМИ РЕСУРСАМИ ПАТ «ПІВДЕНЕНЕРГОМОНТАЖ»

3.1 Зарубіжний досвід управління технічними ресурсами підприємства

Управління ресурсами технічних запасів на вітчизняних підприємствах має довгу історію і не є новинкою. Завжди було важливо ефективно управляти обігом коштів для забезпечення фінансово-господарської діяльності підприємства. Поняття «оборот» виникло десятиліття тому у США, коли рознощики перезавантажували свої фуртони технічними запасами, продавали їх, а потім знову поповнювали запаси і так далі. Ці товари отримали назву «оборотні» капітали, оскільки їх продавали або «обертали» для отримання прибутку, а «оборотом» вважали кількість поїздок, здійснених протягом року [11].

Методи управління технічними ресурсами постійно вдосконалюються і успішно застосовуються на вітчизняних підприємствах.

Варто звернути увагу на зарубіжний досвід управління технічними ресурсами на підприємствах, зокрема, використання схем зведеного бюджету, включають бюджет закупівель, баланс руху технічних запасів та баланс руху залишків. Початковий залишок запасів на початок бюджетного періоду вважається відомим значенням. За правилами простої арифметики дві інші величини є «відомими» параметрами, а четверта величина обчислюється. Тут важливо підкреслити, що кінцевий залишок технічних ресурсів ніколи не є розрахунковим; іншими словами, планове значення кінцевого залишку технічних ресурсів визначається методикою оптимізації рівня даних ресурсів, і в балансовій рівності кінцевий залишок ресурсів є незалежним параметром.

В балансовій рівності руху залишків товарів бюджет продажів, визначений на основі аналізу «витрати - обсяг - прибуток» з метою встановлення фізичного і вартісного обсягу продажів, при якому маржинальний дохід від реалізації є

максимальним, є «відомим» параметром. Плановим значенням є обсяг і структура закупівель:

Бюджет закупівель (розрахунковий параметр) = цільовий залишок технічних запасів на кінець періоду (на основі управлінського рішення щодо оптимізації рівня запасів) + бюджет продажів (на основі аналізу «витрати - обсяг - прибуток») - залишок на початок періоду (певне значення).

Отже, управління технічними ресурсами, як частина загальної планово-економічної роботи зі складання зведеного бюджету, полягає в визначенні оптимального значення кінцевого залишку ресурсів з метою розрахунку планового балансу руху ресурсів на планований період [2].

В зарубіжній практиці, існують два крайніх підходи до визначення «вектора» причинно-наслідкової залежності стадій фінансового циклу підприємства: системи «пулл» і «пуш». Перша система, відома як класична для ринкових підприємств, базується на принципі «тягнути». Вона надає пріоритет стадії збуту і орієнтована на ринковий попит. На практиці, система «пулл» широко використовується більшістю невеликих підприємств на заході, які працюють «на замовлення». Виробничий процес і закупівля матеріальних ресурсів в таких підприємствах починаються лише після отримання замовлення від покупця. Застосування системи «пулл» на великих підприємствах вимагає чіткої координації роботи співробітників управління постачанням і збутом, а також сприятливої зовнішньоекономічної і політичної кон'юнктури. Японія стала прецедентом застосування системи «пулл» на великих підприємствах у 70-х роках, і там вона отримала назву «JIT» (Just-In-Time - «точно в строк»).

У системі «пуш» (англ. push - «штовхати») головним фактором динаміки запасів є категорія «прихід». З іншими словами, постачальники працюють незалежно від потреб виробництва і самостійно, згідно зі своїм графіком закупівель, поставляють нові партії запасів на склад, звідки виробники беруть їх по мірі необхідності. Аналогічно, виробничий графік оперативно «відірваний» від графіка відвантаження і реалізації. Ця система часто є об'єктивною необхідністю. Однак, в ній є певні недоліки. Наприклад, при обмежених складських потужностях служби

збуту часто мусять розпродавати надлишкові запаси за демпінговими цінами, щоб уникнути затоварення. Це особливо поширене у підприємств масового і серійного виробництва, наприклад, у автомобільній промисловості. На прикладі конвеєра Автоваза можна побачити, як щодня виходять з дільниці кілька сотень автомобілів, незважаючи на відсутність значних складських потужностей. В таких умовах завданням служб збуту є оперативна «розпродажа» надлишкових технічних ресурсів за прийнятними цінами, щоб уникнути затоварення.

В зарубіжному досвіді, для управління технічними ресурсами застосовуються прикладні моделі, які базуються на тих самих методологічних принципах зіставлення «вигод - витрат», але є більш розгорнутими з точки зору планування статей «прихід» і «витрата» даних ресурсів у часі. Найбільш відомі прикладні моделі управління технічними ресурсами, що використовуються на заході, включають:

- Модель EOQ (розрахунок оптимального розміру однієї закупівлі відновлення ресурсів) - для управління технічними ресурсами;
- Модель EPR (розрахунок оптимального розміру однієї партії випуску або закупівлі) - для управління готовою продукцією і технічними ресурсами.
- Модель EOQ базується на формулі 3.1:

$$EOQ = \sqrt{2QO / C}, (3.1)$$

де EOQ - оптимальний розмір закупівлі технічних ресурсів; Q - оцінка споживання ресурсів протягом бюджетного періоду (кварталу); O - оперативні витрати на замовлення (звітність, переговори, розрахунки); C - складські витрати на утримання ресурсів протягом бюджетного періоду.

Модель EPR використовується для управління готовою продукцією і технічними ресурсами, і дозволяє розрахувати оптимальний розмір партії випуску або закупівлі з урахуванням витрат на замовлення та утримання запасів.

На практиці класична модель EOQ рідко застосовується через свої спрощення. У ній передбачається рівномірне споживання запасів протягом усього періоду і не враховується час доставки. У практиці підприємства застосовується модель EOQ з

мінімальним розміром запасів на випадок непередбачених обставин. Цей підхід дозволяє підприємству мати «маржу безпеки» від форс-мажорних обставин.

Для вибору методів управлінського планування підприємства класифікують ТМЗ за їх значущістю у витратах на матеріали. Застосовуються методи, які відповідають категоріям А (істотна вага), В (проміжна категорія) і С (незначна вага) ТМЗ. Це називається «методом ABC».

Модель EPR, модифікація моделі EOQ, використовується для синхронізації виробництва і збуту. Вона розраховує оптимальний розмір партії замовлення готової продукції, що мінімізує витрати на переробку і зберігання технічних ресурсів. Модель EOQ менш поширена порівняно з моделлю EPR, оскільки вона потребує можливості варіювати розмір партії випуску.

Моделі EOQ і EPR дозволяють синхронізувати постачання, виробництво і збут на підприємстві, що наближається до ідеального варіанту координації стадій виробничо-фінансового циклу. Модель MRP, яка базується на моделі EOQ, розширює концепцію та використовується для планування потреб в матеріалах і виробничих ресурсах.

3.2 Шляхи покращення управління технічними ресурсами ПАТ «Південенергомонтаж»

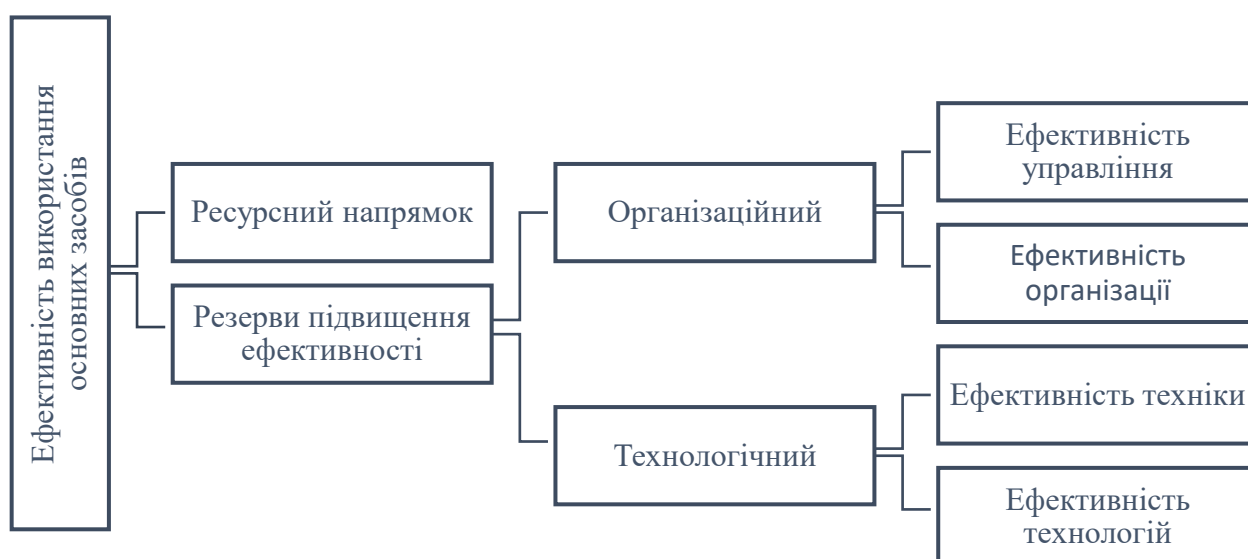
На сьогоднішній день в нашій державі гостро висувається проблема недостатнього ресурсного фінансування, особлива увага приділяється саме до ефективного використання наявних ресурсів, серед яких окреме визначне місце займають технічні ресурси.[1]

Для забезпечення конкурентоспроможності підприємства та досягнення стратегічних і тактичних цілей необхідно здійснювати постійний моніторинг ефективності використання технічних ресурсів та досліджувати фактори, які впливають на її зміни.

Для продуктивної діяльності будь-якого підприємства чи організації, в тому числі і ПАТ «Південенергомонтаж» перш за все необхідно правильно

розприділити тактичні і стратегічні цілі, які задовольняють конкурентоспроможність на фінансовому ринку, а також значну увагу слід приділити аналізу та контролю руху технічним засобам в господарському процесі, дослідити всі позитивні і негативні фактори які можуть впливати на них в ході операційної діяльності.

Основними резервами підвищення ефективності використання технічних ресурсів на ПАТ «Південенергомонтаж» є ряд факторів, які зображені на рисунку 3.1.

Рис. 3.1 Підвищення ефективності використання основних засобів на ПАТ «Південенергомонтаж»

Пріоритетним значенням серед заходів покращення ефективності використання технічних ресурсів відведено своєчасній заміні застарілих технічних ресурсів, на більш сучасні, які відповідають всім вимогам фінансового ринку.

Наступним, не менш важливим етапом стало прискорене введення нових технічних ресурсів, які використовуються для вирішення різноманітних цілей підприємства, та допомагають вийти на новий конкурентоспроможний рівень в певній галузі праці, в даному випадку в електромонтажному секторі.

Також одним із невід'ємних елементів у процесі підвищення ефективності використання технічних ресурсів стало удосконалення організації матеріально – технічного забезпечення ПАТ «Південенергомонтаж». Адже вся господарська діяльність даного підприємства тісно переплітається із матеріально – технічною базою, яка виступає рушійним важелем у збільшенні обсягів надання послуг. Тому нормальне функціонування даного фактору дуже важливе і його потрібно вчасно модернізувати, якщо підставою для цього стала нагальна проблема, вирішення якої полягає у проведенні реконструкції матеріально – технічної бази підприємства.

Наступним фактором є удосконалення технічного обслуговування сучасних систем машин. Воно полягає у детальному вивченні нових тенденцій, які відбулись за останні 2-3 роки, та поступове застосування їх на власному підприємстві.

Також на шляху до покращення ефективності використання технічних ресурсів, керівництво ПАТ «Південенергомонтаж» повинне зацентувати свою увагу на втілення прогресивних форм організації праці і виробництва.

Створення нової матеріально стійкої системи для працівників, також зможе підвищити ефективність використання технічних ресурсів, адже вона напряду залежить від продуктивності праці працівників, в якій використовуються різноманітні ресурси, що знаходяться на балансі у ПАТ «Південенергомонтаж»

Впровадження в операційну діяльність інвестиції з боку вітчизняних та зарубіжних інвесторів, також вносить позитивні аспекти у вирішенні даного питання. Тому що залучення коштів дає змогу для подальшої реконструкції та модернізації технічних ресурсів.

Останнім етапом вдосконалення ефективності, на нашу думку, стане широке застосування лізингових операцій, які забезпечать підприємство необхідною технікою, для виконання операційних завдань. Такий фактор дуже важливий в даному секторі, адже висока якість послуг, яка вкрай важлива для ПАТ «Південенергомонтаж», напряду залежить від технічного оснащення.

Практична реалізація даних планів допоможе ПАТ «Південенергомонтаж» вивести на новий рівень. Перш за все це сприятиме підвищенню інтенсивності

роботи працівників, які завдяки новому обладнанню зможуть за короткий час досягти поставлених цілей.

Інтенсифікація технічних ресурсів допоможе значно знизити витрати, що пов'язані із моральним зносом машинного обладнання, власне що в кінцевому результаті позитивно впливає на фондоозброєності праці працюючих і підйомі його продуктивності. А в кінцевому результаті збільшується і фондovіддача на підприємстві.

Даний процес можна розглянути розрахунками, які наведено в формулі (3.1). Наприклад, в разі якщо в розрахунку фондovіддачі (ФВ) обсяг виробництва продукції виразити через добуток працівників (Т) і продуктивності їхньої праці (П), а вартість основних засобів через добуток кількості працівників (Т) і фондоозброєності їх праці при роботі в одну зміну (Фос), то отримаємо таке відношення:

$$\Phi_{\text{в}} = \frac{\text{ТП}}{\text{ТФ}_{\text{ос}}} = \frac{\text{П}}{\text{Ф}_{\text{ос}}} \quad (3.1)$$

Виходячи зі змісту цієї формули стає помітно, власне що фондovіддача наявних на підприємстві технічних ресурсів прямо пропорційно залежить від продуктивності праці працюючих і обернено пропорційно від її фондоозброєності. Тож, для підйому фондovіддачі на ПАТ «Південенергомонтаж» потрібно розробляти і здійснювати заходи, які дозволять гарантувати випередження темпів підйому продуктивності праці в порівнянні з темпами підйому його фондоозброєності.

Поміж напрямів збільшення продуктивності застосування технічних ресурсів на ПАТ «Південенергомонтаж» ключовий простір належить заходам, що зорієнтовані на вдосконалення їх екстенсивного застосування.

Зокрема, вагоме значення належить перш за все тим, що націлені на збільшення змінності роботи обладнання. Збільшення змінності роботи обладнання вважається необхідним моментом підйому обсягів виробництва продукції і збільшення ефективності використання технічних ресурсів.

У зв'язку з цим, на підприємстві потрібно домагатися оптимальної структури елементів засобів праці, забезпечити пропорцію між робочою силою і належними видами машин і оснащення, тобто повинна зрости питома вага нового обладнання,

прагнути до досконалості в організації функціонування виробничої інфраструктури на, власне що сприятиме поліпшенню технічного обслуговуванню провідних підрозділів підприємства, перерозподілу працюючих в його межах, вивільненню працівників у запасних виробництвах і залучення їх згодом після відповідної підготовки до роботи в провідних підрозділах, щоб збільшити мінливість наявного у них оснащення.

Присутність на ПАТ «Південенергомонтаж» оснащення, що частково застосовується у виробничому процесі, не дозволяє протягом терміну його потрібного використання перенести власну вартість продукції, що випускається (послуги). В результаті буде виникати значна недоамортизація такого оснащення, що негативно впливати на фінансові показники роботи даного підприємства.

Навик роботи безлічі організацій демонструє, власне що звільнитися надлишку оснащення можливо шляхом зміни його структури, наприклад, реалізації або ж списання застарілих верстатів і машин, купити нове обладнання, і за рахунок високої продуктивності якого, більш повно навантажити все наявне обладнання.

Рішення проблеми абсолютного завантаження оснащення цілком ймовірно методом становлення госпрозрахункового кооперування підприємств з метою ефективного застосування наявних у них резервів виробничих потужностей.

Збільшення змінності роботи обладнання на ПАТ «Південенергомонтаж» можливо досягти шляхом розширення мережі госпрозрахункових організацій, покликаних втілити в життя прокат машин та обладнання і інших складових основних засобів.

Ці госпрозрахункові організації скуповують у підприємств зайве оснащення, втілять в життя в разі потреби їх лагодження та модернізацію і віддають на прокат організаціям, покупцям. Від подібної роботи фінансову вигоду отримують всі її члени: підприємства, які реалізували їх надлишкове оснащення подібній госпрозрахунковій організації, вони мають всі шанси отримувати необхідну суму коштів, яка значно більша, ніж в разі, коли це оснащення демонтується і готується для здачі його на металобрухт.

У той же час, якщо даному підприємству, необхідно окремі види машин і обладнання, на власні кошти можуть практично відразу його купити і залучити до застосування у виробничому процесі, тому що важлива частка цих машин і верстатів знаходиться в непоганому технічному стані.

Вагоме значення у збільшенні ефективності застосування технічних ресурсів мають соціальні фактори. Так, проведені соціологічні дослідження на ряді підприємств дозволили виявити ряд підстав, які негативно впливають на підприємства, в тому числі і на ПАТ «Південенергомонтаж» - це застосування активної частини основних засобів в другу заміну.

Перш за все, мова йде про незадовільне забезпечення 2 зміни важливим комплексом пропозицій виробничої інфраструктури (своєчасного ремонтного сервісу, ритмічного забезпечення робочих місць важливими матеріалами, інвентарем, комплектуючими, транспортними засобами, різними видами енергії), невисокий ступінь організації харчування, медичного обслуговування; дефіцитність в організації соціально-побутової інфраструктури населених пунктів і працівників селищ; низький ступінь кваліфікації співробітників, не дає змогу дієво застосувати новітню техніку на підприємстві.

В одному ряду з технічними і організаційними причинами вагому роль у збільшенні ефективності застосування технічних ресурсів зобов'язані виступати моменти речового стимулювання співробітників даного підприємства.

Йдеться про те, власне що менеджмент ПАТ «Південенергомонтаж» зобов'язаний розробляти і кожен день поліпшувати механізми речового стимулювання співробітників, робота яких сприяє виявленню та організації застосування резервів збільшення продуктивності технічних ресурсів.

Удосконалення посиленого і екстенсивного застосування технічних ресурсів даного підприємства, прямо впливає на зниження собівартості виконуваних виробів за рахунок економії на умовно-постійних витратах, а в кінцевому результаті це дозволяє збільшити прибуток підприємства і збільшити рентабельність його роботи.

Слід також зауважити, що за рахунок повного покращення технічних ресурсів даного підприємства, управління даними активами не суттєво зміниться. Тож для досягнення бажаного ефекту можуть бути використані наступні шляхи:

1. Впровадження інтегрованої інформаційної системи: Розглянути можливість впровадження сучасної інформаційної системи, такої як система ентєрпрайз-ресурсного планування (ERP). Це дозволить централізовано збирати, аналізувати та керувати даними про технічні ресурси, що дозволить забезпечити ефективну планування, контроль та використання ресурсів.

2. Оптимізація ланцюжків постачання: Розглянути можливість розвитку стратегії ланцюжків постачання, такої як «Just-in-Time» або інші підходи, які дозволяють доставляти ресурси в потрібний момент, уникати надлишкових запасів та знижувати затрати на складське зберігання.

3. Вдосконалення процесів та стандартизація: Розглянути можливість застосування методологій якості, таких як Six Sigma або Total Quality Management (TQM), для покращення якості технічних ресурсів та процесів. Впровадження стандартів якості та процедур контролю також допоможе забезпечити єдність та надійність у використанні ресурсів.

4. Застосування новітніх технологій: Розглянути можливість використання інноваційних технологій, таких як автоматизація процесів, IoT, штучний інтелект та аналітика даних. Ці технології можуть поліпшити моніторинг, аналіз та оптимізацію використання ресурсів.

5. Залучення співробітників та стимулювання ініціативи: Важливо залучити співробітників до процесу управління технічними ресурсами. Провести навчання та навчальні програми, щоб підвищити їх усвідомлення щодо ефективного використання ресурсів та впровадження кращих практик. Створити систему стимулювання та винагород, що сприятиме активному участі співробітників у покращенні управління технічними ресурсами.

6. Моніторинг та оцінка результатів: Встановити систему моніторингу та оцінки результатів управління технічними ресурсами. Використовувати ключові

показники ефективності (KPIs) для вимірювання продуктивності, забезпечення виконання цілей та ідентифікації областей для подальшого вдосконалення.

7. Постійне вдосконалення: Розглянути впровадження системи постійного вдосконалення, такої як цикл планування-впровадження-перевірка-вдосконалення (PDCA). Це дозволить постійно оновлювати та вдосконалювати стратегії, процеси та практики управління технічними ресурсами.

8. Співпраця з постачальниками: Встановити ефективну систему співпраці з постачальниками. Розвивати відносини з надійними постачальниками, спільно визначати критерії якості та ефективності, проводити періодичні огляди та аудити, щоб забезпечити надійне постачання технічних ресурсів.

Ці шляхи допоможуть покращити управління технічними ресурсами в ПАТ «Південенергомонтаж» шляхом ефективного використання ресурсів, зниження витрат та підвищення ефективності виробничих процесів на підприємстві.

ВИСНОВКИ

На основі аналізу управління технічними ресурсами ПАТ «Південенергомонтаж» ми зробили наступні висновки:

- Ефективне управління технічними ресурсами є критичним фактором для успішної діяльності підприємства. Забезпечення належного рівня ресурсів, таких як обладнання, матеріали, транспортні засоби тощо, є важливим для забезпечення високої продуктивності та якості робіт.

- Стратегічне планування грає важливу роль у визначенні мети управління технічними ресурсами. Це включає розробку довгострокової стратегії, визначення цілей та показників ефективності, а також аналіз ресурсів, необхідних для досягнення стратегічних цілей.

- Операційне планування допомагає вирішити питання короткострокового та середньострокового використання технічних ресурсів. Це включає розробку планів використання ресурсів, розподіл робочої сили, розклад робіт та виконання проектів з метою забезпечення оптимального використання ресурсів.

- Управління ресурсами передбачає оптимізацію використання технічних ресурсів. Це включає планування та контроль запасів, підтримку технічного обслуговування та ремонту, а також впровадження стратегій для підвищення продуктивності та зниження витрат.

- Управління якістю важливо для забезпечення високої якості виконання робіт та послуг. Це включає контроль якості виробництва, використання стандартів якості, впровадження системи управління якістю та постійне вдосконалення процесів.

- Управління ризиками є необхідною складовою ефективного управління технічними ресурсами. Розпізнавання, оцінка та керування ризиками допомагають уникнути можливих проблем та збитків, пов'язаних зі зниженням доступності ресурсів, витратами на ремонт та технічне обслуговування, а також непередбаченими затримками у виконанні робіт.

- Технологічний аспект також важливий для управління технічними ресурсами. Впровадження сучасних технологій та інновацій може сприяти підвищенню продуктивності, якості та ефективності використання ресурсів. Крім того, необхідно враховувати технічний розвиток, оновлення обладнання та відповідність технічних ресурсів сучасним вимогам та стандартам.

- Загалом, ефективне управління технічними ресурсами вимагає системного підходу, який включає стратегічне та операційне планування, оптимізацію використання ресурсів, контроль якості та керування ризиками. Врахування технологічного аспекту допомагає підтримувати конкурентоспроможність підприємства та досягати стабільного розвитку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Doing Business Index. The World Bank. URL: <https://www.doingbusiness.org/en/rankings>
2. ETH Zurich, KOF Swiss Economic Institute. KOF Globalisation Index. URL: <https://kof.ethz.ch/en/forecasts-and-indicators/indicators/kofglobalisation-index.html> (дата звернення: 10.05.2023)
3. Geamanu, M. Economic efficiency and profitability URL: https://www.researchgate.net/publication/265814327_ECONOMIC_EFFICIENCY_AND_PROFITABILITY (дата звернення: 10.05.2023)
4. Latysheva Olena. Estimation of level of sustainable development of industrial enterprises of Ukraine. Economic Herald of the Donbas (Економічний вісник Донбасу). 2017. № 4 (50). с.154-157.
5. Богацька Н. Ресурсне забезпечення діяльності підприємства в сучасних умовах господарювання / Н. Богацька, О. Швець. URL: <http://intkonf.org/ken-dotsbogatska-nm-shvets-oi-resursne-zabezpechennyadiyalnosti-pidpriemstva-v-suchasnih-umovah-gospodaryuvannya/> (дата звернення: 10.05.2023)
6. Богацька Н. Ресурсний потенціал підприємства: сутність та стратегія використання / Н. Богацька, О. Ковальчук. URL: http://rusnauka.com/4_SND_2012/Economics/10_98032.doc.htm (дата звернення: 10.05.2023)
7. Богомолова К.С. Сутність та фактори формування конкурентоспроможності аграрних підприємств. Економічні науки. 2019. № 200 (2019). С. 118-128.
8. Буреннікова Н.В., Ярмоленко В.О. Виробничі ресурси видів економічної діяльності України: порівняльна характеристика дієвості на базі складових результативності. Вип. 6. Том 4. 2018. С.4-13.
9. Вараксина О.В., Касьян О.О., Шевченко В.Б. Теоретичні підходи до матеріально-технічного забезпечення підприємства. *Економіка та суспільство*. Полтава. Вип. 24. 2021.

10. Виробничі ресурси (чинники виробництва). URL: <https://studfiles.net/preview/2398695/page:2/> (дата звернення: 10.05.2023)
11. Виробничі ресурси і їх структура. Фактори виробництва. URL: https://pidruchniki.com/12810419/politekonomiya/virobnichi_resursi_struktura_faktori_virobnitstva (дата звернення: 10.05.2023)
12. Вороб Ю.М. Управління ресурсами підприємства: навчальний посібник. К.: ЦУЛ, 2017. 288 с.
13. Голобородько А. Ю., Гусєва О.Ю., Легомінова С.В., Цифрова економіка: Підруч. / А. Ю. Голобородько, О.Ю. Гусєва, С.В. Легомінова — Київ: Видаництво «Міленіум» 2020, — 400с.
14. Горяча О.Л. Структура та відтворення виробничого потенціалу підприємства / О.Л. Горяча // Формування ринкових відносин в Україні. – 2019. — №6. – с. 71-75.
15. Гречко А. В., Гречухін А. С. Оцінка ефективності виробничої діяльності підприємства [Електронний ресурс] /А. В. Гречко, А. С. Гречухін // Ефективна економіка. 2018. №1. – Режим доступу: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/1_2016/44.pdf.
16. Дашковська І. Ресурсне забезпечення та ресурсний потенціал інноваційної діяльності підприємства/ І. Дашковська. URL: http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/16391/1/212_Dashkovska_363_364_Modern_Problems.pdf. (дата звернення: 10.05.2023)
17. Дмитренко Г. В. До уточнення парадигми внутрішнього фінансового контролю / Г. В. Дмитренко // Інвестиції: практика та досвід. — 20019. — № 20. — с. 68-70
18. Економіка фірми / За заг. ред. Н.П. Іващенко. Миколаїв: Проспект, 2019. — 528 с.
19. Зайцев Н.Л. Економіка промислового підприємства: Практикум / Н. Л. Зайцев. – Миколаїв. 2020. — 192 с.
20. Іваннікова Н. Дослідження ресурсного потенціалу підприємства житлово-комунального господарства / Н. Іваннікова // Науковий вісник

Ужгородського національного університету. – 2018. – Вип. 3. – с. 154–158. – URL: http://visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/3_2015ua/37.pdf. (дата звернення: 10.05.2023)

21. Іщук С.О. Концептуальні засади формування та розвитку виробничого потенціалу промислових підприємств / С.О. Іщук // Регіональна економіка. – 2017. – №3. – с.48-56. 106

22. Коренюк П. І., Більська О. В. Соціальне іннування: мета і механізм її досягнення в сучасній національній економіці. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2018. №23. С. 25-28.

23. Краснокутська Н. Дефініція поняття – потенціал підприємства в контексті розвитку мікроекономічної теорії / Н. Краснокутська // Вісник КНТЕУ. – 2018. – № 5. – с. 54–64.

24. Кузьмін О.Є., Тимощук М.Р., Фещур Р.В. Методи оцінювання потенціалу розвитку підприємств. Економіка: проблеми теорії і практики. Харків: ХЕУ, 2019. с. 374-383.

25. Кустріч Л.О. Особливості використання економічних та матеріальних ресурсів у сільському господарстві. Бізнес Інформ. 2018. Вип. 12. С. 331-337.

26. Кустріч Л.О. Оцінка ефективності використання фінансових ресурсів підприємств на регіональному рівні. Агросвіт. 2019. № 1. С. 18-24.

27. Лазебник Л.Л. Оновлення основних засобів в Україні: проблеми їх амортизації та використання. Економіка України. 2019. №8. С. 62-74.

28. Левченко Ю. Г., Шекмар Н. А. Методичні підходи до визначення ефективності господарської діяльності підприємства Науковий вісник ужгородського університету. Серія «Економіка». Випуск 32. – Ужгород 2019. – С. 130-136.

29. Мельник О.В. Управління виробничими затратами на основі удосконалення забезпечення сільськогосподарського підприємства виробничими ресурсами. 2018. № 5. С. 71-75.

30. Мельник О.В. Управління виробничими затратами на основі удосконалення забезпечення сільськогосподарського підприємства виробничими ресурсами. Одеса. 2018. С.42-46.
31. Ніколаєнко В. П. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства // Актуальні проблеми економіки. 2019. №6. С. 180–191.
32. Осовська Г. В. Основи менеджменту. URL: <https://library.if.ua/book/3/458.html> (дата звернення: 10.05.2023)
33. Покропивний С.Ф. Економіка підприємства: Підручник. Вид. 2- ге. К.: КНЕУ, 2020. — 346 с.
34. Савицька О. М., Салабай В. О. Ефективність діяльності та управління підприємством: особливості використання теорії, методології та результативності аналітичних досліджень. Електронне найкове фахове видання «Ефективна Економіка» № 6, 2019.
35. Сердак С. Принципи ефективного управління ресурсами суб'єктів господарювання / С. Сердак // Академічний огляд. – 2018. – № 2. – с. 83–88.
36. Фактори виробництва. URL: [https://uk.wikipedia.org/wiki/Фактори виробництва](https://uk.wikipedia.org/wiki/Фактори_виробництва) (дата звернення: 10.05.2023)
37. Фролова Т. О. Фінансовий аналіз: Навчально-методичний посібник для самостійного вивчення і практичних завдань / Т. О. Фролова. – Київ : Вид-во Європ. ун-ту, 2018. – 253 с.
38. Ціннісно-орієнтоване управління реалізацією ресурсного потенціалу торговельного підприємства: монографія / М. В. Чорна [та ін.]. Харків: ХДУХТ, 2018. — 373 с
39. Шаманська О.І. Основні напрямки підвищення ефективності управління ресурсним потенціалом підприємств / О.І. Шаманська// Актуальні проблеми економіки. — 2017. — № 6. — с. 166—172.
40. Шваб Л.І. Економіка підприємства: навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів. К.: Каравела, 2019. 568 с.
41. Шегда А. В. Менеджмент. – К.: Знання, 2017. – 583 с.

42. Шталь Т.В. Комплексна оцінка ресурсного потенціалу підприємств роздрібної торгівлі: автореф. дис. канд. екон. наук: спец. 08.00.05 / Харківський державний університет харчування та торгівлі. Харків, 2019. 18 с.

43. Штерн Г.Ю. Управління потенціалом розвитку промислових підприємств Харківського регіону. URL: <http://eprints.kname.edu.ua/32565/1/96.pdf> (дата звернення: 10.05.2023)

44. Юринець З. Організація діяльності кластерів у напрямі вдосконалення управління виробничими ресурсами. Економіка та суспільство. 2018. №11. С. 313-320.

45. Ярошевич Н.Б. Підприємство і менеджмент: навч. посібник. Львів: Новий світ - 2000, 2018. 408 с.